

**HISTORY AND MEMORY
IN INTELLIGENCE**

NOTE ALE SERVICIULUI SPECIAL DE INFORMAȚII CU REFERIRE LA SCHIMBĂRILE DIN BASARABIA DUPĂ OCUPAREA DE URSS ÎN 1940

Radu STEFĂNIȚĂ*

Abstract

Bessarabia became forcibly communist. Territorial, administrative and economic organization sought to de-nationalize, to eliminate the Romanian's identity and to quickly and arbitrary integration into the Soviet State.

The Special Service of Information knew the tools and the methods used by the USSR in all occupied territories and in 1941 informed the decision making agencies like the Presidency of the Council of Ministries. The notes provided information to Romanian State about the impact of those measures on population and the general state of social unsatisfactory concerning the Soviets misbehave.

In fact, the information provided by the Romanian Intelligence Service was anticipating a growing in coercion which was confirmed after the liberation of Bessarabia in the second half of 1941 and the discovery of the criminal apparatus that functioned during the year of Bolshevik occupation.

Keywords: *Serviciului Special de Informații, notă, Basarabia, R.A.S.S. Moldovenească, comunizare, nemulțumire.*

Introducere

Articolul include o scurtă trecere în revistă a modificărilor realizate de U.R.S.S. în Basarabia după ocuparea din 1940 și, mai ales, a impactului generat în societatea basarabeană. Aceste măsuri au vizat, pe de o parte comunizarea accelerată a regiunii și, pe de altă parte, obturarea oricăror legături directe, civilizaționale și culturale cu România.

---

* Doctor în Istorie, Academia Națională de Informații „Mihai Viteazul”, e-mail: radu.stefanita@animv.eu.

Plecând de la sursele bibliografice ale perioadei, am utilizat și surse arhivistice pentru a demonstra că statul român a cunoscut în parte aceste măsuri, prin informațiile și sintezele furnizată de către Serviciul Special de Informații, transmise Președinției Consiliului de Miniștri. În articol am utilizat literatură a problemei general recunoscută și validată, dar și documente de arhivă, cu aspecte nepublicate până în prezent.

Organizarea Basarabiei după ocupare

După un ultimatum de trei zile și ocuparea violentă și abuzivă de către Moscova, din punct de vedere administrativ, Basarabia a fost inclusă în cursul lunii iulie 1940 în cadrul Republicii Autonome Sovietice Socialiste (R.A.S.S.) Moldovenești (creată din 1924, cu capitala la Balta), existând, ulterior, o dezbatere amplă la nivelul forurilor de decizie ale Partidului Comunist referitoare de viitorul administrativ al teritoriilor ocupate (Șișcanu, 2007, p. 240). O soluție a fost prezentată pentru prima dată la doar o săptămână de la ocupare în ziarul „Pravda” (organul cel mai influent și mai informat al presei sovietice), care a avansat posibilitatea ca toate teritoriile „eliberate” să formeze o republică separată (Bruhis, 1992, p. 273)¹. Disputa care privea fixarea granițelor de interior ale viitoarei R.S.S. Moldovenească a continuat, în cursul lunii iulie 1940, promovându-se un proiect central, care viza unirea teritoriului cu cel al fostei structuri autonome din cadrul R.S.S. Ucrainene, altul ucrainean, care urmărea fracționarea provinciei și reunirea restului rămas cu 6 din cele 14 raioane ale R.A.S.S. Moldovenești (Petrencu, 1999, p. 37) și unul de compromis, care includea în noua republică 8 din cele 9 județe ale Basarabiei și 12 din cele 14 raioane de la est de Nistru (Șișcanu, 2007, p. 247, un document din 15 iulie 1940, emis la Moscova).

Formal, între autoritățile de la Chișinău și cele de la Kiev s-au purtat în cursul lunii iulie 1940 negocieri referitoare la delimitările etnice ale viitoarelor unități administrative, dar care aveau să se

---

¹ Proiectul a apărut în numărul din 11 iulie 1940, noua structură teritorială urmând să aibă 50.500 kilometri² și peste 3,7 milioane de locuitori, fiind superioară unor state ca Belgia, Olanda sau Elveția.

dovedească inutile în planul deciziei, ce avea să se ia, ca toate marile hotărâri, la centru (Scurtu, 2010, p. 359). În august 1940, a fost adoptat proiectul ucrainean, care răpea din considerente etnice Basarabiei 3 din cele 9 județe² (Petrencu, 1999, p. 38), dând o compensație teritorială minoră, în același timp cu adoptarea legii cu privire la formarea R.S.S. Moldovenească (Șișcanu, 2007, p. 249)³, care căpăta statut de republică unională separată (cu însemne specifice), în timp ce fosta R.A.S.S. Moldovenească se dizolva în cadrul statului ucrainean (Tabac, 1996, p. 15). Stema noului stat era reprezentată de o seceră și un ciocan luminate de razele soarelui, încadrată cu reprezentări agricole, cu o stea în 5 colțuri.

Decizia de împărțire administrativă a Basarabiei nu a fost cunoscută decât după adoptare de către liderii de partid din Basarabia și de cei din R.A.S.S. Moldovenească care coordonau teoretic provincia ocupată (Bruhis, 1992, p. 276), hotarul definitiv între cele două state unionale fiind stabilit după negocieri bilaterale abia în noiembrie 1940, când au fost stabilite și delimitările administrative interne ale noului stat (Gribincea, 1995, p. 29 – 30)⁴. Schimbările teritoriale aveau la bază rațiuni demografice, zonele eterogene locuite de slavi (din nord și sud) fiind alipite la un stat ucrainean considerat sigur de către autoritățile sovietice (King, 2002, p. 95). Tranșarea problemei Basarabiei în favoarea Kievului a avut la bază rolul și locul activiștilor ucraineni în cadrul Partidului Comunist și a reprezentat o compensație pentru politica prosovietică dusă de aceștia și a constituit o sursă de resentimente între cele două republici „surori” care aveau o graniță extinsă (Scurtu, 2010, p. 358 – 359). Noul stat reunea – ca patrie a „moldovenilor” – doar ceva mai mult de jumătate din teritoriile ocupate în iunie 1940, în locul suprafeței pierdute dându-i-se noii republici unionale în schimb un mic teritoriu transnistrean locuit în majoritate relativă tot de români și o populație cu aproape 40% mai mică decât

² Populația celor trei județe era alcătuită din români (28,4%), ucraineni (25,4%), bulgari (15,3%) ruși (13,3%) găgăuzi (9,1%), germani (6,2%).

³ *Legea URSS cu privire la formarea R.S.S. Moldovenești unionale* adoptată pe 2 august 1940, dădea noii republici 6 raioane din fosta R.A.S.S. Moldovenească: Camenca, Râbnița, Dubăsari, Grigoriopol, Tiraspol și Slobozia.

⁴ La 1 decembrie, în noul stat, în 1940 existau 6 județe, 58 de raioane, 14 orașe, 11 orașele și 1100 sate.

regiunea anexată inițial (Constantin, 1995, p. 105)⁵. În fapt, prin apariția noii republici unionale, U.R.S.S. a obținut două mari avantaje: pe de o parte, în plan geostrategic, revenirea la gurile Dunării și, de aici, controlul navigației pe principalul fluviu european (Ciorănescu, 2001, p. 133) și, pe de altă parte, obținerea unui surplus agricol consistent (deși, teritorial, în comparație cu Uniunea Sovietică, era infim), necesar propriei populații, aflată în mai multe rânduri în perioade de foamete (Gribincea, 1995, p.18.).

Împărțirea Basarabiei a avut la bază o serie de justificări, cea mai importantă fiind cea politică. Astfel, era deznădăcinat odată pentru totdeauna termenul de „Basarabia”, care făcea trimitere indirectă la apartenența românească, fiind deschis, în același timp, printr-o alipire a teritoriilor „moldovenesti” din estul Nistrului, dosarul unei posibile revendicări etnice a Moldovei. În plus, strategic, prin intermediul R.S.S. Ucrainene, era controlat Cernăuțiul și gurile Dunării, eternă atracție a rușilor în ultimele două secole (Stavilă, 2000, p. 42). Primirea în contrapartidă a unor teritorii puternic rusificate nu a fost o compensație, ci o rană nouă produsă pentru a lovi în specificul diferit de cel slav al regiunii dintre Prut și Nistru, în unitatea teritorială și etno-politică tradițională (Turcanu, 2011, p. 366).

Ulterior recunoașterii la nivel unional, similar organizării din U.R.S.S., R.S.S. Moldovenească a fost împărțită mai multe oblastii, care conțineau câteva județe, la rândul lor formate din raioane, republica având în frunte un președinte și un comitet central, iar oblastile având un președinte și un comitet executiv. În paralel s-au dezvoltat și structurile specifice de partid (care lua cu adevărat decizia, indiferent de natura sa), fiind organizați octombriștii (5 – 12 ani), pionerii (12 – 15 ani) și comsomoliștii (peste 16 ani) (Antonescu, 1942, p. 68 – 69).

Încă din primele zile de după „eliberare”, după model sovietic, administrația românească (atâta cât mai exista după refugiarea majorității funcționarilor în iunie – iulie 1940) a fost înlocuită cu

---

⁵ R.S.S. Moldovenească, cu o suprafață de 32.200 kilometri², era compusă din 28.800 kilometri² – din cei peste 50.500 kilometri² ocupați în Basarabia (45.630 kilometri²), Bucovina de Nord și Herța – și 3.200 kilometri² din cadrul fostei R.A.S.S. Moldovenești. Populația noului stat era de 2,3 milioane de locuitori (din care 0,35 milioane transnistreni), în timp ce peste 1,5 milioane dintre proaspeții ocupați erau incluși în R.S.S. Ucraineană.

sovietele executive sătești (selisoviet), de orășel și de oraș, care au impus noua administrație la nivelul fiecărei localități din noua republică (Petrencu, 1999, p. 40). În condițiile în care alegerile de la nivel local, programate inițial pentru primăvara anului 1941, au fost amânate pentru toamnă, conducerea zonei a fost realizată aproape 11 luni de cei desemnați după ocuparea celor două provincii românești de către sovietici (Stavilă, 2000, p. 43).

Fapt demn de menționat, la nivelul conducerii centrale a Partidului Comunist, încă din 1940, s-a decis ca în structurile formațiunii să nu intre reprezentanți ai comuniștilor organizați în perioada interbelică în Basarabia (aceste celule au fost lichidate imediat după ocupare), structurile de comandă și decizie (inclusiv cele ale poliției politice) fiind repartizate covârșitor minoritarilor ruși, ucrainenii și evrei (Constantin, 1995, p. 35 – 37). În aceeași direcție, la alegerile înscenate din 12 ianuarie 1941, au fost desemnați în cele trei fragmente ale Basarabiei și Bucovinei de Nord (R.S.S. Moldovenească și cele două regiuni Cernăuți și Ismail) un număr de 40 de deputați pentru parlamentul unional de Moscova; ca expresie a sublimiei democrației sovietice, candidații care aveau rude în România fuseseră excluși în urma verificărilor realizate de către serviciile de informații. Majoritatea deputaților erau veniți de peste Nistru și nu reprezentau decât formal administrația și interesele populației din regiunile respective (Stavilă, 2000, p. 43). Este ilustrativ faptul că președintele Sovietului suprem al R.S.S. Moldovenești a fost ales Feodor Brovko, un român din Transnistria, iar guvernul, alcătuit preponderent din ruși, era condus de T. Constantninov, român din regiunea Poltava (Ucraina).

Schimbări economice și administrative

Odată cu venirea autorităților sovietice, întreg aparatul financiar a suferit transformări, funcționarii existenți fiind înlocuiți cu alogeni, care, după ce au dezamăgit prin comportament și competență, au fost parțial înlocuiți cu vechii angajați (Fruntașu, 2002, p. 135). Schimbarea violentă de regim a generat mari probleme economice și administrative Basarabiei, legate inclusiv de funcționarea Comisiei de la Odessa (propusă de sovietici încă din 27 iunie 1940, înainte de ocuparea provinciei și alcătuită din reprezentanți ai U.R.S.S. și ai României) și care

a tergiversat, prin funcționarea celor 17 direcții, rezolvarea chestiunilor în litigiu legate de predarea și primirea bunurilor și a teritoriului (Dobrinescu, Constantin, 1995, p. 192). Delegația României, reprezentată la cel mai înalt nivel de generalul Aldea și de generalul Constantin, a solicitat, printre altele, evacuarea instituțiilor românești, a populației civile care dorește acest lucru (Șișcanu, 2007, p. 140), stabilind un nomenclator cu peste 15.000 de nume (în cea mai mare parte funcționari și militari, cu familiile lor), precum și retrocedarea arhivelor și a bunurilor mobile și imobile deținute de diferitele ministere de la București în provincie (Dobrinescu, Constantin, 1995, p. 1923-194). Din cele peste 15.000 de nume publicate au fost eliberate și trimise în România doar 2.000.

În perioada iulie - octombrie 1940 a fost trimis în Basarabia și predat autorităților sovietice parcul C.F.R., precum și instalațiile portuare și o parte din flota maritimă și dunăreană din porturile provinciei, pierderile (în bunuri imobile) ministerelor (cele mai afectate fiind ministerul de Finanțe, Institutul Național de Cooperație, ministerul de Externe) ridicându-se la peste 2,6 miliarde lei, cea mai mare parte a acestora fiind transferate peste Nistru și afectând, prin lipsă, funcționarea vieții economico-sociale în provincie (Șișcanu, 2007, p.141 - 180) (au fost predate 157 de locomotive, 256 vagoane de pasageri, 4421 de vagoane de marfă). A fost afectată producția internă a provinciei (cu o pierdere estimată de 4,1 miliarde lei), pierderile totale ale României generate de dispariția provinciei dintre granițele firești fiind estimate de fostul ministru de Finanțe Virgil Madgearu la peste 26 miliarde lei, în timp ce estimările de la București fixau valoarea avuției publice din provincie la suma de 443 miliarde lei, din suma menționată 125 miliarde lei aparțineau instituțiilor și 161 miliarde domeniului agricol (Dobrinescu, Constantin, 1995, p. 209-210). Prin cedarea Basarabiei și a nordului Bucovinei a fost dezorganizată funcționarea unui sistem economic firesc care includea cele două regiuni, forța de apărare a țării scăzând la rândul ei considerabil ea prin pierderile demografice consistente și prin ocuparea de către sovietici a unor puncte strategice (linia Nistrului, o parte din gurile Dunării) (Dobrinescu, 1991, p. 168).

Schimbări administrative au fost determinate și de schimbarea regimului proprietății, fiind naționalizate, încă din luna august 1940, băncile, comunicațiile și întreprinderile, în timp ce celelalte mijloace de producție au fost naționalizate în luna octombrie a aceluiași an (Șișcanu, 1997, p. 40). Includerea R.S.S. Moldovenească în sistemul socialist a presupus și naționalizarea terenurilor agricole, cu un truc folosit de autoritățile comuniste în vara anului 1940, când, pentru a strânge recolta în timp util, au lăsat țăranilor toate pământurile (inclusiv celor aparținând fugarilor) ulterior începând, pe scară largă, organizarea, după model sovietic, a colhozurilor (cu realizarea inițială a stațiilor de mașini și tractoare – S.M.T.-uri – puncte de reper ale statului în procesul de control a agriculturii) (Șișcanu, 2007, pp. 252 – 253.). Deși primele colhozuri au fost organizate în noiembrie 1940, exista reticență din partea țăranilor români de deveni membri în respectivele cooperății tovărășești, în februarie 1941 fiind organizate abia 111 colhozuri, ce dețineau doar 68.500 de hectare de teren arabil.

Distribuirea pământului a fost doar o stratagemă care a vizat, în afara străngerii recoltei, stabilirea unor impozite nominale care au depășit cu mult posibilitățile gospodăriilor țărănești și care au fost încasate sub controlul noilor autorități locale (Șișcanu, 1994, p. 32). Într-un stat eminentamente agricol, prin intermediul S.M.T.-urilor, statul a concentrat în mâinile sale principalele mijloace de producție și a obligat gospodăriile țărănești (aparținând într-o proporție covârșitoare românilor) să încheie contracte net dezavantajoase prin care controla orice tip de decizie administrativă cu rol în economie (Șișcanu E., 1997, p. 43), generând astfel reticența agricultorilor, care au acceptat în număr foarte mic includerea în formula „tovărășească” de tip nou (doar 3,4 % din gospodării (17.059) și 4,2 % din teren au fost incluse în organizarea agricolă de tip sovietic) (Gribincea, 1995, p. 105).

Note ale Serviciului Special de Informații

Într-un document al Serviciului Special de Informații înaintat în 19 iunie 1941 Președinției Consiliului de Miniștri, se preciza că fenomenul colectivizării fusese introdus prin coerciție, toate colhozurile și S.M.T.-urile primind numele unor fruntași comuniști necunoscuți în regiune (*D.N.A.I.C*, Fond Președinția Consiliului de Miniștri, dosar

378/1940, filele 14 -18). Serviciul Special de Informații realiza documentul „Situția economică a Basarabiei și Bucovinei de Nord” în care se preciza că tot prin coerciție fuseseră realizate 120 de centre viticole, 17 sovhozuri viticole, 7 sovhozuri de creștere a animalelor (dintre care 3 mari). Industria existentă la momentul ocupației a fost redată circuitului firesc sub controlul direct al noilor autorități (fiind naționalizate toate bunurile de producție), reprezentând o anexă a bazei agrare specifice regiunii și având puține componente neagricole; concluzia clară era că industria agricolă urma să satisfacă necesitățile provinciei, dar și a U.R.S.S.(D.N.A.I.C, Fond Președinția Consiliului de Miniștri, dosar 378/1940, filele 14-21)⁶.

În ianuarie 1941, pe fondul instaurării autorității totalitare în provincie, au avut loc primele alegeri în cadrul forurilor de partid și care, după cum s-a întâmplat de-a lungul timpului în întreg U.R.S.S., au dat câștig de cauză candidaților de pe listele verificate de autoritățile de la Moscova(Scurtu, 2003, p. 361) – candidații propuși au fost aleși în proporție de 99,5 % – ulterior, formându-se centrul de comandă (Comitetul Central) alcătuit în proporție covârșitoare din minoritari. Astfel, doar 4,9 % din reprezentanții Comitetului Central al Partidului Comunist din Moldova erau români, abia un deceniu mai târziu ajungând la 19% (Scurtu, 2003, p. 401).

Preocuparea centrului pentru controlul noii republici era certificată și de prezența în cadrul Sovietului Suprem a corifeilor comuniști: Iosif Vissarionovici *Stalin*, Nikita Sergheevici Hrușciov, Viaceslav Mihailovici Molotov, Kliment Efremovici Voroșilov și Semyon Konstantinovich Timoșenko (Watts, 2011, p. 131). O notă a Serviciului Special de Informații, din luna februarie 1941, preciza (având ca sursă legația U.R.S.S.) că, în provincie se pregătește o amplă reformă administrativă, pentru un control cât mai sever la sate, având drept scop înregimentarea țăranilor în „comună” și a tuturor tinerilor în

---

⁶ Serviciul Special de Informații realiza documentul „Situția economică a Basarabiei și Bucovinei de Nord”, în care se preciza că existau fabrici de zahăr la Jucica, Lujeni, Bărbești, Crașciatic, Zeleneu, Drăcineț, Bălți și de ulei la Bălți și Tighina, în timp ce la Bălți fusese construită o fabrică de mașini agricole. La momentul eliberării românești existau 537 de întreprinderi industriale cu 12.000 de angajați. În afara industriei agricole existau, preluate din perioada interbelică, exploatari de cărbune, var și piatră.

organizațiile comsomoliste, instituțiile comuniste fiind introduse în toate sferele vieții din regiune prin folosirea violenței (*D.N.A.I.C.*, Fond Președinția Consiliului de Miniștri, dosar 378/1941, filele 55 – 56). O notă a Serviciului Special de Informații din luna februarie 1941 preciza că populația, indiferent de naționalitate, era din ce în ce mai revoltată de aceste măsuri. Au existat zone în care s-a experimentat modelul bolșevic, Soroca fiind exemplu în acest sens. Astfel, aici au fost infiltrate structuri comuniste în conducerea administrației, economiei, învățământului și vieții sociale. Concomitent cu această nouă organizare a fost urmărită eliminarea tuturor reprezentanților care ar fi putut influența populația împotriva sovieticilor, principalele măsuri luate de noile autorități fiind presiunea economică, schimbările administrative, modificarea învățământului, distrugerea bunurilor materiale.

Principala măsură economică s-a regăsit în colectivizarea unităților economice individuale prin 2 căi: exproprierea și confiscarea bunurilor industriale și agricole, a gospodăriilor mici și mijlocii și impunerile fiscale enorme asupra unităților producătoare agricole și industriale. Aceste măsuri au fost dublate de arestarea și condamnarea la muncă silnică a celor susceptibili de a deveni „dușmani ai poporului”, de dislocarea claselor sociale, prin stimularea urii între bogați și săraci (fapt realizat prin propagandă și prin promovarea exclusivă în funcțiile de conducere în diferite ramuri de activitate a unor indivizi pauperi și, în general, neinstruiți) și de izolarea completă a provinciei atât de România cât și de U.R.S.S. (pentru a înlătura orice influență venită din Țară, cât și pentru a întârzia deziluzia populației basarabene după ce, prin contact, ar fi luat cunoștință despre adevărata față a comunismului), în ceea ce privește învățământul, programa impusă a vizat distrugerea totală a sentimentului național, religios și familial și cultivarea urii față de orice era opus comunismului (Moraru și Petrencu, 2008, p. 35 – 36).

Pe acest fond, o lună mai târziu, a avut loc primul congres (soviet suprem) al Partidului Comunist din Moldova, care a adoptat la 10 februarie 1941 prima constituție a R.S.S. Moldovenești (având ca model actul fundamental unional din 1936) și care, deși stipula teoretic separația puterilor în stat, funcționarea liberă a autorităților și

drepturile cetățenilor republicii, a tolerat existența arbitrariului, abuzului și încălcării legilor elementare (Gribincea, 1995, p. 31 – 32).

În afara oricăror limite de democrație aparentă chiar și într-un sistem totalitar, structurile puterii din R.S.S. Moldovenească au fost create în R.S.S. Ucraineană (Stavilă, 2000, p. 41). Notele Serviciului Special de Informații din perioadă observau:

- folosirea propagandistică a noilor sărbători pentru a promova comunismul. O notă a Serviciului Special de Informații din 20 mai 1941 prezenta sărbătorirea cu mare fast a zilei de 1 mai în marile orașe ale Basarabiei: la Orhei (în fabrici, școli, colhozuri), la Bălți (inclusiv uzina electrică), la Soroca (școala rusă), Chișinău (cale alegorice, trupe ale Armatei Roșii) (*D.N.A.I.C.*, Fond Președinția Consiliului de Miniștri, dosar 378/1941, filele 46 – 47);

- creșterea gradului de nemulțumire a populației față de realitățile din provincie, inclusiv a colonizărilor. O notă a Serviciului Special de Informații, din 20 mai 1941, prezenta sărbătorirea cu mare fast a zilei de 1 mai în marile orașe ale Basarabiei: la Orhei (în fabrici, școli, colhozuri), la Bălți (inclusiv uzina electrică), la Soroca (școala rusă), Chișinău (cale alegorice, trupe ale Armatei Roșii) (*D.N.A.I.C.*, Fond Președinția Consiliului de Miniștri, dosar 378/1941, filele 34);

- atacurile dure ale noilor guvernanți la adresa fostei ordini constituționale românești și promovarea educației antireligioase și comuniste. O sinteză a Serviciului Special de Informații din luna martie 1941 prezenta luările de poziție ale deputaților Por și Brasko (președintele Prezidiului Sovietului Suprem al Republicii Federate Moldova), care au criticat fosta administrație monarhică ce se opunea „ridicării economice și sociale a poporului moldovenesc”. Primul Congres al Comsomolului urma să aibă loc la 15 martie 1941, în provincie ducându-se o amplă politică antireligioasă, membrii organizației Bezbojnik (cei fără Dumnezeu) vizitând orașele și satele Basarabiei pentru a realiza conferințe ateiste (*D.N.A.I.C.*, Fond Președinția Consiliului de Miniștri, dosar 378/1941, filele 36 – 37);

- trimiterea (cu forța) la studii. Într-un „Rezumat al informațiilor de ordin politic, social, economic”, din 21 februarie 1941, al Serviciului Special de Informații se preciza că, 350 de tineri basarabeni au fost trimiși să urmeze cursurile școlii de Comsomoliști de la Kiev, în timp ce

șomerii tineri erau trimiși în Siberia și în zona industrială din Urali. În caz de refuzau plecarea erau chemați în fața tribunalelor pentru crimă de sabotaj.(*D.N.A.I.C.*, Fond Președinția Consiliului de Miniștri, dosar 378/1941, filele 44 – 47);

- trimiterea (cu forța) la muncă a celor înstăriți în U.R.S.S și reprimarea sângeroasă a încercărilor de trecere frauduloasă a frontierei în România, datorate condițiilor de viață precare. O notă a Serviciului Special de Informații din luna februarie 1941 preciza că bărbații mai înstăriți din cele două provincii au fost trimiși în interiorul U.R.S.S, iar numărul de încercări nereușite de trecere a frontierei (datorate situației economice și bolilor) a crescut, fiind reprimare sângeros de către autorități.(*D.N.A.I.C.*, Fond Președinția Consiliului de Miniștri, dosar 378/1941, fila 49).

Concluzii

Basarabia a fost comunizată în regim forțat. Organizarea teritorială, administrativă și economică au vizat deznaționalizarea, eliminarea caracteristicilor românești și integrarea rapidă și arbitrară în statul sovietic. Mijloacele și metodele utilizate de către U.R.S.S în toate teritoriile ocupate au fost cunoscute și au făcut, la nivelul anului 1941, obiectul informărilor Serviciului Special de Informații către decidenți, recte Președinția Consiliului de Miniștri. Aceste note au adus cunoaștere statului român referitor la impactul acestor măsuri asupra populației și a nemulțumirilor generate în societate de abuzurile sovietice.

În fapt, datele transmise de către serviciul de informații românesc către decidentul legal anticipau o creștere a metodelor coercitive, care aveau să culmineze cu identificarea de către statul român, după eliberarea din a doua parte a anului 1941, a aparatului criminal, ce a funcționat în anul de ocupație bolșevică.

Referințe:

1. Antonescu, Mihai, (1942). *Basarabia desrobită. Drepturi istorice. Nelegiuiri bolșevice. Înfăptuiri românești*, București.
2. Bruhis, Mihail, (1992). *Rusia, România și Basarabia 1812, 1918, 1924, 1940*, Chișinău.
3. Ciorănescu, George, (2001). *Basarabia, pământ românesc*, București.
4. Constantin, Ion, (1995). *România, Marile Puteri și problema Basarabiei*, București.
5. *Direcția Națională a Arhivelor Istorice Centrale (D.N.A.I.C)*, Fond Președinția Consiliului de Miniștri, dosar 378/1941.
6. Dobrinescu, Valeriu-Florin, Constantin, Ion, (1995). *Basarabia în anii celui de-Al Doilea Război Mondial*, Iași.
7. Frunțașu, Iulian, (2002). *O istorie etnopolitică a Basarabiei 1812 – 2002*, Chișinău.
8. Gribincea, Mihai, (1995). *Basarabia în primii ani de ocupație sovietică 1944 – 1950*, Cluj-Napoca.
9. King, Charles, (2002). *Moldovenii, România, Rusia și politica culturală*, Editura „Arc”, Chișinău.
10. Moraru, Alexandru, Petrencu, Anatol, (2008). *Mareșalul Ion Antonescu și Basarabia 1941 – 1944*. Culegere de documente, Iași.
11. Petrencu, Anatol, (1999). *România și Basarabia în anii celui de-Al Doilea Război Mondial*, Chișinău.
12. Scurtu, Ioan, (coord.), (2010). *Istoria Basarabiei de la începuturi până în 2003*, Iași.
13. Stavilă, Veaceslav, (2000). *De la Basarabia românească la Basarabia sovietică 1939 – 1945*, Chișinău.
14. Șișcanu, Elena, (1997). *Regimul totalitar bolșevic în R.S.S. Moldovenească (1940 – 1952)*, Editura „Civitas”, Chișinău.
15. Șișcanu, Ion, (1994). *Deștărânierea bolșevică în Basarabia*, Chișinău.
16. Șișcanu, Ion, (2007). *Basarabia în contextul relațiilor sovieto-române 1940*, Chișinău.
17. Tabac, Silviu, (1996). *Basarabia în secolele XIX - XX și heraldica ei. Rezumatul tezei de doctorat*, Editura „Univers”, București.
18. Țurcanu, Ion, (2011). *Descrierea Basarabiei*, Chișinău, editura „Cartier”, 2011.
19. Watts, Larry L., (2011). *Ferește-mă, Doamne, de prieteni. Războiul clandestin al blocului sovietic cu România*, București.